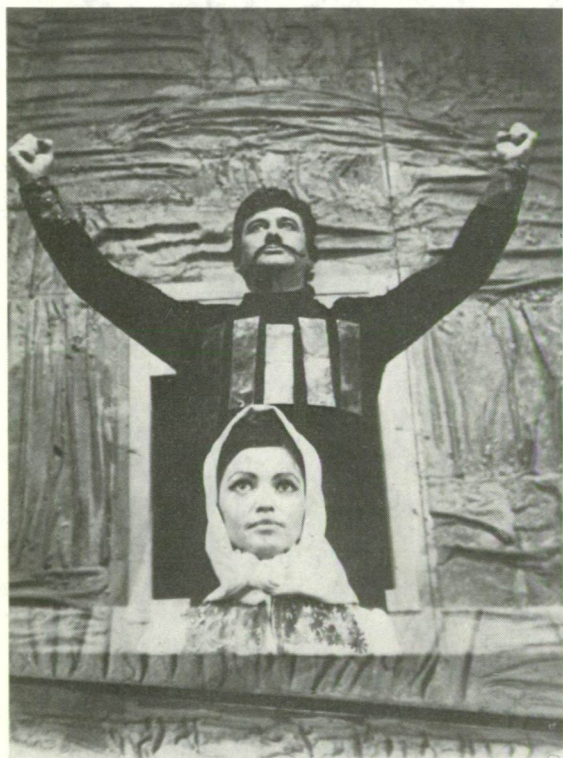

erősödő aktualitás volt ez; a vásárhelyi találkozó közelében vagyunk! Kardos Jákóbra és legényeire is szükség van ebben a harcban! S nem fanatizmussal, hanem összefogó gondolattal lehet gyarapítani a sereget és szolgálni az ügyet. Ellenkező esetben fogynak a katonák, viszály lobban az emberek között, s elvész a küzdés értelme maga.

Nem feladatunk most a darab elemzése, noha a dráma előadásával kapcsolatban fontos részletekről még nem beszéltek eleget. Hogy a képzőművész erejével láttat instrukcióiban Kós Károly, amely a rendezőt a képi gondolkodáshoz segíti. Milyen népballadai megfogalmazás, ahogyan a házasságról beszélnek! S majd egy másik elemzés tárgya lesz a Budai Nagy Antal hatását felmérni az új magyar történelmi drámára. Hogy Illyés a Budai Nagy Antalból indult, amikor Dózsáját és háborúját színpadra képzelte. A forradalmi vezér mellett ott van a lobogó Mészáros Lőrinc, akár Antal mellett Bálint pap, s ez a kettősség nem ível-e egészen a Tisztákhoz, Perella és En Marty egymásmellettségében is két út képviseléséhez? S az Apát nem úgy békítene megnyugvásra, ahogyan Zápolya adná kezét Dózsának? És Sütő András művében, Szervét és Kálvin küzdelmének mélyében vajon nem Kós Károly-i aggodalom feszül; hogy küzdelmeink mélyén ne a lehetetlenséget, hanem az összekötő szálakat keressük. Mert különben önmagunkat pusztítjuk el. Nem is harcban, hanem egymás által vérzünk el. Nincs megnyugtató feloldozás — így látta Kós Károly, így Illyés Gyula, s így Sütő András is. Valamennyiüknél komor, leverő a végeredmény. S mindannyian azzal az emberiségükben fel nem adható tanulsággal zárják, ahogy Kós Károly Apátja: „Ami igazság volt, az nem halt meg bizonyára...”

ABLONCZY LÁSZLÓ

FOTÓMONTÁZS
A NAGYVÁRADI
ELŐADÁSRÓL